

thinkpink
Zajedno
Smo Jedno

PITAJTE
SVOG
DOKTORA

©2024

Za pacijentice oboljele
od karcinoma dojke

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

Think Pink – Zajedno smo jedno

Trg fra Grge Martića 4/II, Sarajevo
thinkpink@thinkpink.ba
+387 66 000 335

Facebook:

Race for the Cure - Bosna i Hercegovina
Think Pink Bosna i Hercegovina

Instagram:

racefortheburebih
Thinkpinkbih

YouTube:

Think Pink – Zajedno smo jedno

Web:

www.thinkpink.ba

thinkpink
Zajedno
Smo Jedno

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

SADRŽAJ

PITAJTE VAŠEG DOKTORA	
Uvodna riječ _____	4
O Think Pink - Zajedno smo jedno _____	5
Ako pronađete kvržicu ili promjenu na dojci _____	6
Gustina dojke (na mamogramu) _____	8
Biopsija dojke _____	10
Nakon što je karcinom dojke dijagnosticiran _____	13
Operacija karcinoma dojke _____	16
Rekonstrukcija dojke _____	19
Limfedem (Oticanje ruke) _____	22
Hemoterapija i nuspojave _____	25
Hormonska terapija i neželjeni efekti _____	28
HER2-ciljana terapija za rak dojke _____	31
Radioterapija i neželjeni efekti _____	34
Biosimilarari _____	37
Metastatski karcinom dojke _____	40
Metastatski karcinom dojke: Zaštita kostiju _____	43
Bilješke _____	46
Adrese i kontakti udruženja pacijentica u BiH _____	49

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

UVODNA RIJEČ

Drage naše,

4

saznanje, suočavanje i život sa karcinomom dojke je veoma izazovan i nije lako prihvatiti i suočiti se sa svime što proces liječenja nosi. Često, u moru novih informacija i svih termina koje trebate zapamtiti i razumjeti, sigurno se osjećate preopterećeno i vrlo često nesigurno u vezi toga šta trebate pitati vašeg ljekara o određenom procesu ili situaciji. Također, može se desiti i da od svega što želite da znate, kada razgovarate sa svojim ljekarom, zaboravite nešto što ste željeli pitati.

Think Pink – Zajedno smo jedno je izradila ovaj priručnik sa ciljem da vam olakša u cjelokupnom procesu liječenja i informisanja od strane vašeg ljekara, a u ovisnosti od situacije u kojoj se nalazite. U ovom priručniku se nalaze neka pitanja koja vam mogu olakšati razgovor sa ljekarom, i u koji možete zapisati sve što vam je vaš ljekar pojasnio.

U ovoj borbi, niste same!

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

O THINK PINK - ZAJEDNO SMO JEDNO

Think Pink – Zajedno smo jedno je bosanskohercegovačka organizacija koja se od 2004. bavi osnaživanjem zdravlja žena. Djelujemo na području cijele Bosne i Hercegovine, te smo kroz proteklih 20 godina kroz različite aktivnosti i direktne usluge pružili podršku velikom broju žena suočenim s karcinomom dojke, ali i informisali, edukovali i pružili različite usluge mladima i stanovništvu koje se nije susrelo sa bolešću.

Naša organizacija pruža podršku ženama suočenim sa bolešću kroz dugogodišnji program **Psihosocijalne podrške**, pripremu i podjelu **Paketića prve pomoći** za svaku novooperisanu ženu od karcinoma dojke. Također, svake godine obezbjeđujemo usluge besplatnih mamografskih pregleda i dodatnih pregleda ženama u teško dostupnim mjestima, ruralnim područjima i u nekim gradovima gdje žene nisu u mogućnosti obaviti redovan mamografski pregled dojki, kroz organizaciju **Think Pink Dana zdravlja**, čime podižemo svijest o važnosti redovnih pregleda i ranog otkrivanja karcinoma dojke, kroz direktne besplatne usluge za zdrave žene.

Organizujemo **Race for the Cure** i podržavamo više od 20 udruženja pacijentica oboljelih od karcinoma dojke širom države.

U Sarajevu, u našem **Think Pink Centru** možete dobiti mnoštvo usluga i aktivnosti vezano za poboljšanje kvaliteta života pacijentica.

Ovo su samo neke od naših aktivnosti i usluga. Više o organizaciji Think Pink – Zajedno smo i našem djelovanju možete pročitati na www.thinkpink.ba, ili na našim društvenim mrežama.

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

AKO PRONAĐETE KVRŽICU ILI PROMJENU NA DOJCI

Ako nađete kvržicu ili bilo kakvu promjenu na dojci, pokušajte da ne brinete. Većina kvržica nisu rak dojke. Mnoge ženske grudi imaju osećaj kvržica. Tkivo dojke prirodno ima kvrgavu teksturu. U većini slučajeva ova kvrgavost nije razlog za brigu. Kvržice koje se pod rukom osjećaju tvrđe ili drugačije od ostatka dojke (ili druge dojke) treba provjeriti. Kvržice mogu biti povezane sa vašom menstruacijom. Iako će možda nestati do kraja vašeg ciklusa, nemojte zanemariti nijednu promjenu na vašim dojkama. Najbolje je posjetiti ljekara da vas pregleda za svaku promjenu na vašim dojkama.

Možda ćete se osjećati preopterećeno i nesigurni šta da pitate svog doktora. U nastavku nekoliko pitanja koja će vam pomoći da započnete razgovor.

6

● **Pitanje:** Šta uzrokuje kvržice ili promjene u grudima?

● **Odgovor:** _____
_____
_____

● **Pitanje:** Ako nađem kvržicu ili promjenu, koje vrste pregleda trebam uraditi?

● **Odgovor:** _____
_____
_____

● **Pitanje:** Kada ću dobiti rezultate?

● **Odgovor:** _____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● **Pitanje:** Šta trebam učiniti ako rezultati nisu jasni?

● **Odgovor:** _____

● **Pitanje:** Da li će mi trebati biopsija (tkivo se ispituje pod mikroskopom)?

● **Odgovor:** _____

● **Pitanje:** Ako su potrebne dodatne pretrage i/ili liječenje, kome se trebam obratiti za dalje pretrage?

● **Odgovor:** _____

● **Pitanje:** Koja će mi dodatna njega biti potrebna? Kada ponovo trebam doći kod vas?

● **Odgovor:** _____

Bilješke _____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

GUSTINA DOJKE (NA MAMOGRAMU)

Gustina grudi je mjera koja se koristi za opisivanje slika mamografije. Guste grudi se sastoje od više tkiva dojke nego masnog tkiva. Mlađe žene imaju tendenciju da imaju guste grudi. Kako žene stare, njihove grudi postaju manje guste. Žene koje imaju guste grudi imaju povećan rizik od raka dojke.

Možda nećete biti sigurni šta da pitate doktora. U nastavku nekoliko pitanja koja će vam pomoći da započnete razgovor.

● **Pitanje:** Da li imam guste grudi? Kako znate?

● **Odgovor:** _____

8

● **Pitanje:** Šta može utjecati na gustinu mojih grudi?

● **Odgovor:** _____

● **Pitanje:** Koji lijekovi mogu utjecati na gustinu grudi?

● **Odgovor:** _____

● **Pitanje:** Nakon mamografije, kako ću dobiti informacije o gustini mojih grudi?

● **Odgovor:** _____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● **Pitanje:** S godinama, ako mi se promijeni gustina grudi, da li će te promjene utjecati na rizik od raka dojke?

● **Odgovor:** _____

AKO IMATE GUSTE GRUDI, PITAJTE SLJEDEĆE:

● **Pitanje:** Pošto imam guste grudi, koje korake mogu da preduzmem da smanjim rizik od raka dojke?

● **Odgovor:** _____

● **Pitanje:** Koje pretrage treba da radim od sada, i koliko često da ih radim?

● **Odgovor:** _____

● **Pitanje:** Pošto imam guste grudi, hoće li ih imati i članovi moje porodice?

● **Odgovor:** _____

Bilješke _____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

BIOPSIJA DOJKE

Ako imate kvržicu ili promjenu na dojci ili nejasan nalaz mamografije, radit ćete dodatne pretrage. Ako se karcinom ne može isključiti dijagnostičkom mamografijom, ultrazvukom dojke ili magnetnom rezonancom dojke, biće potrebna biopsija. Biopsijom se uzimaju ćelije ili tkivo iz sumnjivog područja dojke. Ćelije ili tkivo se onda proučavaju pod mikroskopom da se utvrdi da li je rak prisutan.

Ako vam je potrebna biopsija, možda ćete se osjećati preopterećeno i nesigurni šta da pitate svog doktora. U nastavku nekoliko pitanja koja će vam pomoći da započnete razgovor.

10

- **Pitanje:** **Koju vrstu biopsije ću raditi? Zašto mi preporučujete ovu vrstu biopsije? Koliko je to pouzdano?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____
_____

- **Pitanje:** **Ko će uraditi biopsiju? Hoće li biti uklonjena cijela kvržica ili samo dio?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Koliko dugo će trajati biopsija? Hoću li biti budna? Hoću li osjetiti nešto? Mogu li ići kući isti dan?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

● Pitanje: Koji su mogući neželjeni efekti biopsije? Koliko će neželjeni efekti trajati? Koje neželjene efekte da prijavim vama (tj. osjetljivost, bol, utrnulost duž ožiljka)?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

● Pitanje: Kada ću moći da nastavim sa svojim normalnim aktivnostima?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Kada ću dobiti rezultate biopsije?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

● Pitanje: Koje druge pretrage će se uraditi na tumoru?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

12

● Pitanje: Ako imam rak dojke, ko će sa mnom razgovarati o mojim mogućnostima liječenja?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

Bilješke _____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

NAKON ŠTO JE KARCINOM DOJKE DIJAGNOSTICIRAN

Ako vam je dijagnosticiran rak dojke, morate naučiti mnogo toga. Prikupite sve informacije koje možete, kako biste mogli da donosete važne odluke o svojoj njezi.

Možda ćete se osjećati preopterećeno i nesigurni šta da pitate svog doktora. U nastavku nekoliko pitanja koja će vam pomoći da započnete razgovor.

- **Pitanje: Šta su pokazali rezultati moje biopsije dojke? Kakvu vrstu raka dojke imam?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____
_____

- **Pitanje: Koji su testovi rađeni na mom tumoru? Koji je moj status hormonskih receptora i HER2 status?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____
_____

- **Pitanje: Koji je stadij karcinoma dojke i šta to znači?**

- **Odgovor:** _____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Da li je tokom moje operacije uklonjen cijeli tumor? Šta su pokazale margine?

● Odgovor: _____

Pitanje: Da li su tokom moje operacije uklonjeni neki limfni čvorovi? Ako jesu, koliko ih je imalo rak?

Odgovor: _____

14

● Pitanje: Koje su moje mogućnosti/opcije liječenja?

● Odgovor: _____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Koje su šanse da se karcinom vrati? Koje su šanse da ću razviti drugu vrstu raka?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

● Pitanje: Koja podrška je dostupna meni i mojim najmilijima?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

Bilješke _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

OPERACIJA KARCINOMA DOJKE

Ako vaš plan liječenja uključuje operaciju, možda niste sigurni šta da pitate svog doktora.

U nastavku nekoliko pitanja koja će vam pomoći da započnete razgovor.

● **Pitanje:** Koju vrstu operacije raka dojke mi predlažete i zašto?

● **Odgovor:** _____
_____
_____
_____

16

● **Pitanje:** Da li će mi trebati drugi tretmani prije ili poslije operacije?

● **Odgovor:** _____
_____
_____
_____

● **Pitanje:** Hoće li mi neki ili svi limfni čvorovi biti uklonjeni tokom operacije? Ako je tako, kako će se to uraditi?

● **Odgovor:** _____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Koliko dugo ću biti u bolnici? Hoće li mi trebati pomoć kada dođem kući?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

● Pitanje: Koje nuspojave mogu imati nakon operacije (tj. bol, modrice, ožiljci, utrnulost) i koliko će dugo trajati? Koje nuspojave moram da vam prijavim? Kada se mogu vratiti svojoj uobičajenoj rutini?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

● Pitanje: Da li ću imati dren (cijev koja uklanja tečnost iz dojke) kada dođem kući? Ako je tako, šta treba da radim sa tim kući? Kada će biti uklonjen?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Ako želim rekonstrukciju dojke, koje su mi opcije? Kada se to može uraditi?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

● Pitanje: Kada mogu da počnem da tretiram ožiljak sama? Koje preparate mi preporučujete?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

18

Bilješke _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

REKONSTRUKCIJA DOJKE

Ako je vaša dojka uklonjena tokom operacije, možete odabrati rekonstrukciju dojke kako biste povratili pre-operativni izgled vaše dojke.

Možda ćete se osjećati preopterećeno i nesigurni šta da pitate svog doktora. U nastavku nekoliko pitanja koja će vam pomoći da započnete razgovor.

- **Pitanje: Kada bih trebala uraditi rekonstrukciju - sada ili kasnije? Zašto? Da li zdravstveno osiguranje pokriva troškove i koliko košta rekonstrukcija dojke?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____

- **Pitanje: Postoje li rizici ili nuspojave sa kojima moram biti upoznata?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____

- **Pitanje: Koliko operacija će biti potrebno? Koliko traje svaka operacija? Koliko dugo ću biti u bolnici?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Kakav je proces oporavka?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

● Pitanje: Kako će izgledati rekonstruirana dojka? Kakva će biti u poređenju sa mojom drugom dojkom? Hoće li mi trebati operacija druge dojke?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

20

● Pitanje: Nakon rekonstrukcije, koje dijagnostičke metode za rano otkrivanje raka dojke mi preporučujete i zašto?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

● Pitanje: Ako odlučim da ne uradim rekonstrukciju, koje su mi opcije? Mogu li koristiti protezu za dojke? Da li zdravstveno osiguranje pokriva trošak proteze i gdje mogu nabaviti protezu?

● Odgovor: _____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● **Pitanje:** Ako se rak dojke vrati, kako ću znati? Na šta treba da obratim pažnju?

● **Odgovor:** _____

Bilješke _____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

LIMFEDEM (OTICANJE RUKE)

Tokom operacije karcinoma dojke, neki od aksilarnih limfnih čvorova (ispod vaše ruke) mogu se ukloniti radi provjere da li ima ćelija raka. Kada se aksilarni limfni čvorovi uklone ili tretiraju radioterapijom, limfni sudovi mogu biti blokirani i to povećava mogućnost nastanka limfedema. Limfedem može uzrokovati oticanje ruke ili šake na istoj strani na kojoj je rađena operacija. Većina slučajeva limfedema neće potpuno nestati. Međutim, liječenje može poboljšati kretanje i smanjiti bol i oticanje u ruci. Možda ćete se osjećati preopterećeno i nesigurni šta da pitate svog doktora. U nastavku nekoliko pitanja koja će vam pomoći da započnete razgovor.

22

● **Pitanje:** Koja je mogućnost da dobijem limfedem?

● **Odgovor:** _____
_____
_____
_____

● **Pitanje:** Koji su znakovi limfedema? Kada da vam ih prijavim?

● **Odgovor:** _____
_____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

Pitanje: Postoji li nešto što mogu učiniti da spriječim limfedem (tj. vježbe ili aktivnosti)? Ima li stvari koje bih trebala izbjegavati (tj. provjeru krvnog pritiska, vađenje krvi ili injekcije) u ruci koja je na istoj strani kao moja operacija?

Odgovor: _____
_____
_____

● **Pitanje:** Kako mogu da se brinem o svojoj koži?

● **Odgovor:** _____
_____
_____

● **Pitanje:** Šta je manuelna limfna drenaža?

● **Odgovor:** _____
_____
_____

● **Pitanje:** Kako se liječi limfedem?

● **Odgovor:** _____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Šta je kompresijski rukav? Da li da ga nosim i gdje ga mogu nabaviti? Moram li ga nositi sve vrijeme?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

● Pitanje: Preporučujete li fizikalnu terapiju i/ili vježbe? Ako je tako, koji su sljedeći koraci?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

24

Bilješke _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

HEMOTERAPIJA I NUSPOJAVE

Hemoterapijom se uništavaju ćelija raka. Može zaustaviti rast tumora u dojci i uništiti ćelije raka koje su se proširile na druge dijelove tijela. Sa hemoterapijom se obično počinje 4 do 6 sedmica nakon operacije. Hemoterapija se također može dati prije operacije, u ovisnosti od preporuke vaših doktora, a na osnovu vaših individualnih nalaza i cjelokupne situacije. Možda ćete se osjećati preopterećeno i nesigurni šta da pitate svog doktora. U nastavku nekoliko pitanja koja će vam pomoći da započnete razgovor.

- **Pitanje: Zašto mi je potrebna hemoterapija? Kada trebam započeti hemoterapiju? Hoće li mi trebati drugi tretmani?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____

- **Pitanje: Kakav je bio status estrogenskih receptora i status receptora progesterona mog tumora? Kako ovo utiče na moj plan liječenja?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____

- **Pitanje: Koje lijekove ću uzimati i zašto su oni izabrani za mene?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____

25

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Na koji način ću primiti hemoterapiju? Koliko ću tretmana imati?

● Odgovor: _____

● Pitanje: Gdje će se tretman odvijati? Koliko će trajati svaki tretman? Da li će trebati neko da ide sa mnom?

● Odgovor: _____

26

● Pitanje: Koje su moguće nuspojave? Koliko će trajati? Koji su dugoročni rizici? Koje nuspojave treba da vam prijavim?

● Odgovor: _____

● Pitanje: Postoje li lijekovi koje mogu uzeti za sprječavanje ili ublažavanje nuspojava?

● Odgovor: _____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Postoje li dodaci ishrani koji bi mi mogli pomoći da se nosim sa nuspojavama? Da li nešto trebam izbjegavati?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

● Pitanje: Da li ću tokom liječenja moći da nastavim sa svojim svakodnevnim aktivnostima (posao, vježbanje, itd.)?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

Bilješke _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

HORMONSKA TERAPIJA I NEŽELJENI EFEKTI

Nekim vrstama raka dojke za rast su potrebni hormoni estrogen i/ili progesteron. Hormonska terapija djeluje tako da sprječava ćelije raka da dobiju hormone koji su im potrebni za rast. Hormonska terapija se koristi se za liječenje karcinoma dojke pozitivnih na hormonske receptore. Većina karcinoma dojke je pozitivna na hormonske receptore, te se koriste postojeće hormonske terapije. Ponekad se koristi i tzv. supresija jajnika (terapija lijekovima ili operacija koja sprječava jajnike da stvaraju estrogen).

Možda ćete se osjećati preopterećeno i nesigurni šta da pitate svog doktora. U nastavku nekoliko pitanja koja će vam pomoći da započnete razgovor.

28

● **Pitanje:** Kako hormonska terapija djeluje na određene vrste raka dojke?

● **Odgovor:** _____
_____
_____
_____

● **Pitanje:** Da li mi je potrebna hormonska terapija? Ako jeste, zašto i koja terapija?

● **Odgovor:** _____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Koji su testovi rađeni na mom tumoru? Koji je status estrogenskih receptora i receptora progesterona mog tumora? Kako to utiče na moj plan liječenja?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____
_____

● Pitanje: Kada ću početi sa hormonskom terapijom? Koliko dugo ću biti na ovoj terapiji?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____
_____

● Pitanje: Kako uzimam terapiju? Koliko često?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Koje su moguće nuspojave hormonske terapije? Koliko će trajati?
Koje vam nuspojave trebam prijaviti?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____
_____

● Pitanje: Koji su rizici ako prestanem uzimati hormonsku terapiju?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____
_____

30

Bilješke _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

HER2 - CILJANA TERAPIJA ZA RAK DOJKE

HER2 je protein na površini nekih ćelija raka koji uzrokuje njihov rast. HER2 je važan za rast i opstanak ćelija. Ako je nivo HER2 visok, to znači da je tumor HER2-pozitivan. Ovi karcinomi dojke se liječe HER2 ciljanom terapijom. Postoje različite HER2 ciljane terapije za rani stadijum i za metastatski rak dojke.

Možda ćete se osjećati preopterećeno i nesigurni šta da pitate svog doktora. U nastavku nekoliko pitanja koja će vam pomoći da započnete razgovor.

● **Pitanje: Kojeg je stadijuma rak dojke koji imam?**

● **Odgovor:** _____
_____
_____

● **Pitanje: Zašto je važno uključiti HER2 ciljanu terapiju u moj plan liječenja?**

● **Odgovor:** _____
_____
_____

● **Pitanje: Kako djeluje HER2 ciljana terapija?**

● **Odgovor:** _____
_____
_____

31

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Koju HER2 ciljanu terapiju mi preporučujete i zašto?

● Odgovor: _____
_____
_____

● Pitanje: Na koji način se provodi ovaj tretman?

● Odgovor: _____
_____
_____

● Pitanje: Kada ću započeti sa ovom terapijom i koliko dugo ću je morati uzimati?

● Odgovor: _____
_____
_____

● Pitanje: Koje su uobičajene nuspojave ovog tretmana i kako ih ublažiti? Koje vam nuspojave trebam prijaviti?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____
_____

32

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

RADIOTERAPIJA I NEŽELJENI EFEKTI

Radioterapija (terapija zračenjem) koristi ciljane, visokoenergetske rendgenske zrake za uništavanje ćelija raka. Radioterapija se još zove terapija zračenjem.

Možda ćete se osjećati preopterećeno i nesigurni šta da pitate svog doktora o radioterapiji. U nastavku nekoliko pitanja koja će vam pomoći da započnete razgovor.

- **Pitanje: Zašto mi je potrebna terapija zračenjem? Koliko ću tretmana radioterapije imati? Kada treba da počnem? Da li će mi trebati neko da ide sa mnom?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____

34

- **Pitanje: Na koji način se radi terapija zračenjem?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____

- **Pitanje: Koliko će trajati svaki tretman? Ko će mi davati terapiju?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Ako se odlučim za rekonstrukciju dojke, mogu li i dalje imati zračenje? Ako da, da li bi to bilo urađeno prije ili poslije zračenja?

● Odgovor: _____
_____
_____

● Pitanje: Šta mogu učiniti da se pripremim za tretman?

● Odgovor: _____
_____
_____

● Pitanje: Koje neželjene efekte treba da očekujem? Koliko dugo mogu trajati? Koje neželjene efekte da vam prijavim?

● Odgovor: _____
_____
_____

● Pitanje: Šta mogu učiniti da pripremim kožu za zračenje? Kako mogu najbolje tretirati svoju kožu između terapija?

● Odgovor: _____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Koji su dugoročni rizici terapije zračenjem?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

● Pitanje: Da li mogu da nastavim sa normalnim aktivnostima (posao, seks, sport, itd.) tokom liječenja? Nakon tretmana?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

36

Bilješke _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

BIOSIMILARI

Biosimilari su lijekovi koji su slični referentnom lijeku biološkog porijekla, koji ne ispunjava uslove za generički lijek u odnosu na razlike u sirovinama i razlike u procesima izrade tog biološki sličnog lijeka u odnosu na referentni lijek biološkog porijekla. Biološki sličan lijek je svojom kvalitetom, učinkovitošću i sigurnosnim profilom sličan, ali ne identičan originalnom lijeku.

Možda ćete se osjećati preopterećeno ili niste sigurni šta da pitate svog doktora. U nastavku nekoliko pitanja koja će vam pomoći da započnete razgovor o biosimilarima.

● **Pitanje: Šta je biosimilar?**

● **Odgovor:** _____
_____
_____
_____
_____

● **Pitanje: Kako se testiraju sigurnost i efikasnost biosimilarara?**

● **Odgovor:** _____
_____
_____
_____
_____

37

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Djeluju li biosimilari na isti način kao i originalni biološki lijek?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____
_____

● Pitanje: Ko će donijeti odluku o tome da li ću dobiti biosimilar ili originalni biološki lijek?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____
_____

38

● Pitanje: Hoću li ja dobiti biosimilar kao dio mog liječenja?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Kako se koristi biosimilar?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____
_____

● Pitanje: Koje neželjene efekte trebam da vam prijavim?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____
_____

Bilješke _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

METASTATSKI KARCINOM DOJKE

Metastatski karcinom dojke je rak dojke koji se proširio (metastazirao) izvan dojke na druge dijelove tijela. Metastatski rak dojke se ne može izliječiti. Međutim, liječenje se fokusira na produženje života, te poboljšanje i održavanje kvalitete života.

Ukoliko imate metastatski karcinom dojke, možda ćete se osjećati preopterećeno i nesigurni šta da pitate svog doktora. U nastavku nekoliko pitanja koja će vam pomoći da započnete razgovor.

● **Pitanje: Gdje se u mom tijelu proširio rak dojke?**

● **Odgovor:** _____

_____

_____

_____

_____

_____

40

● **Pitanje: Kakva je moja prognoza (očekivani ili vjerojatni ishod mog raka)?**

● **Odgovor:** _____

_____

_____

_____

_____

_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

Pitanje: Koje pretrage će mi biti potrebne i koliko često? Zašto? Postoje li rizici ovih pretraga?

Odgovor: _____
_____
_____

● **Pitanje:** Koje su moje mogućnosti liječenja? Koje opcije mi predlažete i zašto?

● **Odgovor:** _____
_____
_____

● **Pitanje:** Dokad treba da donesem odluku o liječenju?

● **Odgovor:** _____
_____
_____

● **Pitanje:** Koje su moguće nuspojave ovog/ih tretmana? Koliko će trajati?

● **Odgovor:** _____
_____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Da li bih trebala napraviti neke promjene u načinu života?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

● Pitanje: Hoću li imati bolove? Šta da radim?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

42

● Pitanje: Šta će se dogoditi ako odlučim prekinuti aktivno liječenje?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

Bilješke _____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

METASTATSKI KARCINOM DOJKE: ZAŠTITA KOSTIJU

Komplikacije na kostima mogu se pojaviti kod ljudi koji žive s metastazama u kostima. Mogu uzrokovati bol, dovesti do prijeloma kosti, gubitka pokretljivosti ili pritiska na kičmenu moždinu. Uz upotrebu terapija za jačanje kostiju, komplikacije na kostima nisu česte.

Pitanja u nastavku mogu vam pomoći da otvoreno razgovarate sa svojim doktorom o mogućim komplikacijama na kostima i kako ih spriječiti.

- **Pitanje: Koji je moj rizik od komplikacija na kostima? Šta mogu učiniti da se to ne dogodi?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____

- **Pitanje: Da li neki od lijekova koje uzimam utiče na moje kosti?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____

- **Pitanje: Postoje li lijekovi za jačanje kostiju koji bi me mogli zaštititi od prijeloma kosti?**

- **Odgovor:** _____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Koje su moje mogućnosti liječenja? Koje opcije mi predlažete i zašto?

● Odgovor: _____
_____
_____

● Pitanje: Koja je razlika među lijekovima za jačanje kostiju? Koji mi preporučujete? Zašto?

● Odgovor: _____
_____
_____

44

● Pitanje: Kako se uzimaju ovi lijekovi za jačanje kostiju?

● Odgovor: _____
_____
_____

● Pitanje: Koje neželjene efekte da vam prijavim? Kako se mogu kontrolisati ovi neželjeni efekti?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

● Pitanje: Šta još mogu učiniti da ojačam svoje kosti osim uzimanja lijeka (npr. vježbanje, ishrana, itd.)?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

● Pitanje: Koje pretrage trebam obaviti prije nego počnem uzimati lijek za jačanje kostiju?

● Odgovor: _____
_____
_____
_____

Bilješke _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

ADRESE I KONTAKTI UDRUŽENJA PACIJENTICA U BIH

Po abecednom redu gradova

Banja Luka

„Iskra“ Savez žena

051 215 120

Ul. Petra Rađenovića br. 3

Bihać

Udruženje „Behar“

061 459 044

Ul. 502. Viteške brigade br. 58

Bihać

Udruženje „Una“

037 226 193

Ul. 502. Viteške brigade bb

Bijeljina

Udruženje „Gea“

065 666 915

Ul. Kneza Miloša br. 8A

Bileća

Udruženje „Sveta Petka“

066 155 045

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

Bosanska Krupa

Udruženje „Mimoza“

061 464 007

Ul. 5. Korpusa bb

Brčko

Udruženje „Brčansko srce“

049 215 415

Ul. Cvijete Zuzorić br. 24

Bugojno

Udruženje „Donna“

062 359 539

Ul. Sultan Ahmedova br. 84

Cazin

Udruženje UOMO

060 310 50 30

Ul. Ćuprija bb

Cazin

Udruženje Tim Volim život

061 420 149

Braće Šehida bb

Foča

Udruženje „Prkos“

065 529 062

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

Gračanica

Udruženje „Nismo same“

062 202 336

Ul. Vakufska br. 7

Gradačac

Udruženje „Zmajice“

063 645 050

Ul. Hadžiefendina bb

Goražde

Udruženje „Biser“

062 248 824

Ul. Meha Drljevića bb

Hadžići

Udruženje „Rubin“

060 322 77 25

Ul. Hadželi 267

Jajce

Udruženje „Nada“

030 656 686

Ul. Kralja Tomislava bb

Kakanj

Udruženje „Ona je svjetlost“

061 791 608

Ul. Zeničkog partizanskog odreda bb

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

Kalesija

Udruženje „Nijemi krik“

Ul. Žrtava genocida Srebrenice bb
nijemi-krik@hotmail.com

Kalesija

Udruženje „Ženo, majko, sestro“

061 800 304
zeno.majkosestro@gmail.com

Kiseljak

Udruga „Zraka sunca“

063 338 408
Ul. Josipa bana Jelačića (TC Pacifik)

Livno

Udruga „Bistrica“

034 205 034
Ul. Stjepana Radića br. 1

Maglaj

Udruženje „Snaga žene“

061 563 635
Ul. Srebreničkih žrtava bb

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

Mostar

Udruženje „Novi Pogled“

061 474 485

Ul. Ljubića br. 2

Orašje

Udruga „Narcis - a“

063 601 527

Ul. Bana Jelačića br. 114

Sarajevo

Udruženje „Renesansa“

062 108 444

Ul. Dolina br. 1

Široki Brijeg

Udruga „Narcis“

063 355 574

Ul. Fra Didaka Buntića bb (Stadion)

Trebinje

Udruženje „Nada“

Ul. Beogradska bb

udruzenjegradjana.nada@yahoo.com

53

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

Tuzla

Udruženje žena Tuzle

035 257 126

Ul. Prekinute mladosti br. 3

Velika Kladuša

Udruženje „Sutra je novi dan“

Ul. Đure Pucara Starog br. 72

nasijadzihanovic4@gmail.com

Visoko

Udruženje „Nismo same“

061 554 588

nismosamevisoko@gmail.com

Zavidovići

Udruženje „Budućnost-za“

060 327 94 42

Ul. Dr. Pinkasa Bandta br. 1

Zenica

Udruženje „Život“

062 774 341

Ul. Fra Ivana Jukića br. 1

Žepče

Udruženje Biram život

064 421 4792

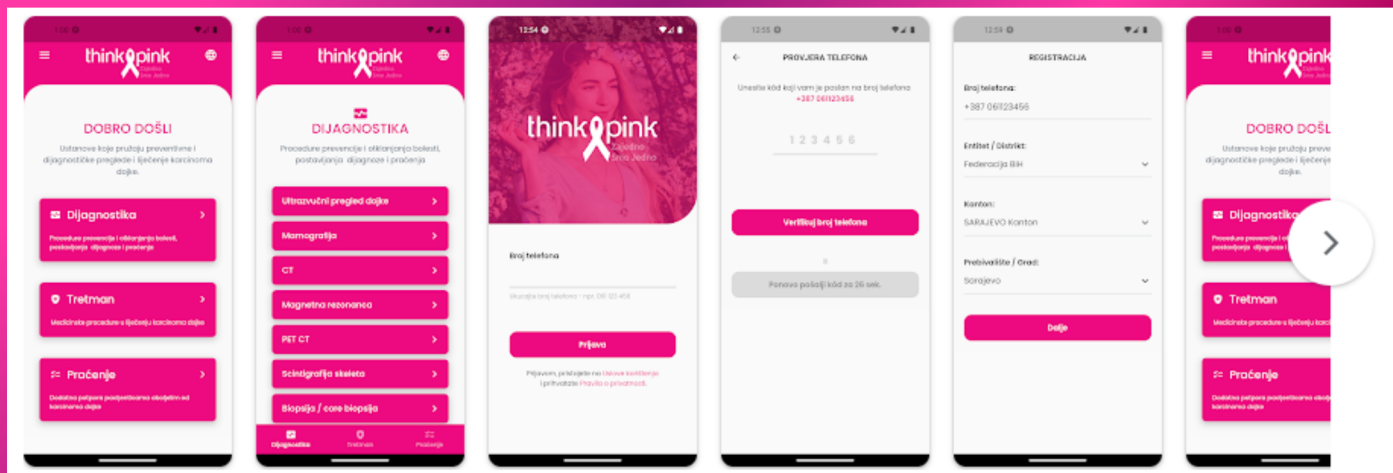
Ulica Prva bb

PITAJTE VAŠEG DOKTORA

Preuzmite aplikaciju Think Pink Navigator

Skinite aplikaciju Think Pink Navigator preko Google Play - a i App Store - a za informacije o medicinskim ustanovama u kojima se rade procedure i udruženjima koja pružaju podršku.

thinkpink
Zajedno
Smo Jedno

Za više informacija o karcinomu dojke i unaprjeđenju kvaliteta života,
pročitajte na www.thinkpink.ba.

Organizacija Think Pink – Zajedno smo jedno
ne pruža bilo kakve medicinske savjete i medicinske usluge.

thinkpink
Zajedno
Smo Jedno